

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת חוה אתי עטייה

2042/25/פ

הצעת חוק המים (תיקון – הנחות לאוכלוסיות זכאיות), התשפ"ג–2023

הוספת סעיף 112 ב.1 בחוק המים, התשי"ט–1959¹, אחרי סעיף 112א יבוא :

"תשלום מופחת 112ב. על אף האמור בסעיף 112, צרכן יהיה זכאי לשלם לזכאי תשלום מופחת בשיעור של 50% מהתעריף שנקבע לפי אותו סעיף, אם מתקיים בו אחד מאלה :

(1) הוא זכאי לגמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א–1980², או שהכנסתו אינה עולה על שיעור הגמלה לפי סעיף 5(א) לחוק האמור ;

(2) הוא זכאי לתשלום חודשי לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב–1972³ ;

(3) הוא זכאי לדמי אבטלה לפי הוראות פרק ז' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995⁴ (בסעיף זה – חוק הביטוח הלאומי) ;

(4) הוא זכאי לקצבת אזרח ותיק או לקצבת שאירים לפי חוק הביטוח הלאומי ;

(5) נקבעה לו או לבן משפחתו המתגורר עמו דרגת נכות או נכות רפואית בשיעור של 70% לפחות לפי חוק הביטוח הלאומי ;

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 169.

² ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

³ ס"ח התשל"ב, עמ' 87.

⁴ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

(6) הוא לוקה בפיגור שכלי או בהפרעה פסיכוטית ונקבעה לו נכות בשיעור של 40% לפי חוק הביטוח הלאומי.

תיקון חוק תאגידי 2. בחוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001⁵, אחרי סעיף 102 יבוא:
מים וביוב

"תשלום מופחת 102א. על אף האמור בסעיף 102(א) ו-(ב), זכאי לתשלום מופחת כמשמעותו בסעיף 112ב לחוק המים ישלם זכאי לתשלום מופחת בשיעור של 50% מהתעריף שנקבע לפי אותו סעיף."

דברי הסבר

הזכות למים מוכרת כזכות יסוד בחברה הישראלית, הנגזרת מהזכות לחיים, מהזכות לכבוד, מהזכות לבריאות ומעקרון השוויון. חוק המים, התשי"ט-1959 (להלן – חוק המים) קובע בסעיף 1 כי מקורות המים הם קניין הציבור ומיועדים לצורכי תושבי המדינה ולפיתוח הארץ. סעיף 3 לחוק המים מעגן את הזכות של כל אדם לקבל מים ולהשתמש בהם. עיגון הזכות למים כזכות יסוד מבוסס על ההכרה כי אספקה סדירה של מים קשורה באופן מובהק ליכולת לנהל אורח חיים היגייני ובריא, וכי קיים קשר סיבתי בין העדרם של מים נקיים לבין מחלות והפרעות גופניות.

הרפורמה בתעריפי המים, שנכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2010, הביאה עמה עלייה חדה בתעריפי המים לשימוש הביתי. מחד גיסא, שונו שיטת הקצאות מכסות המים והיקפן, כך שבמקום שלושה תעריפים מדורגים (תעריף א' ל-8 מ"ק ראשוניים; תעריף ב' ל-8 מ"ק נוספים; ותעריף ג' לכל כמות נוספת, כשלמשפחות מעל 4 נפשות הורחב תעריף א' ב-3 מ"ק לחודש לכל נפש), נקבעו שני תעריפים בלבד המוקצים ביחס לכמות הנפשות בבית (תעריף א' ל-3.5 מ"ק לאדם; ותעריף ב' לכל כמות נוספת). מאידך גיסא, התעריפים התייקרו באופן משמעותי, הן ביחס לכמות הבסיסית בתעריף א', והן ביחס לכמות הנוספת בתעריף ב'.

בעקבות שינוי שיטת התעריפים, נרשמה עלייה של עשרות אחוזים בתעריפי המים לצרכן הביתי (מבקר המדינה, דוח ביקורת שנתי 63א, אוקטובר 2012, עמ' 241-285). מאז פרסום דוח מבקר המדינה בנושא, נרשמה ב-1.1.2013 עלייה נוספת בתעריפים.

הרפורמה שהביאה להתייקרות מחירי המים התקבלה בהחלטת הממשלה מיום 12.8.2007 (החלטת ממשלה מס' 2184), שקבעה כי יש להפסיק את התמיכה הממשלתית למשק המים, שעמדה אז על סך של 415 מיליוני שקלים לשנה, ולקבוע את תעריפי המים על פי "עקרון העלות".

לפי עקרון זה, המעוגן בחוק המים ובחוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001, מועצת הרשות הממשלתית למים וביוב קובעת את התעריפים בגין השימוש בשירותי מים וביוב על פי מלוא עלות

⁵ ס"ח התשס"א, עמ' 454.

אספקת השירותים, לרבות מחיר הפקתם והובלתם לצרכן.

בפועל, בנוסף להפסקת הסובסידיה הממשלתית, תעריפי המים נקבעים בהתאם לעלות הפקתם, כלומר כלל העלויות של משק המים, כולל עלות רכישת מים מותפלים, מפעלי פיתוח למים וביצוע הסכמים מדיניים בתחום המים. כמו כן במסגרת מחירי המים מובאות בחשבון עלויות הפעלת תאגידי המים והביוב, מס ערך מוסף שגובים התאגידיים ומיסים נוספים. למחירי המים הגבוהים תרמה גם ההחלטה להותיר מחירים מופחתים לעסקים בענפי התיירות, התעשייה והחקלאות.

למחירי המים הגבוהים לא נקבעו סייגים או הנחות בחוק המים. כללי המים (תעריפי מים שמספקים ספקים מקומיים), התשנ"ד–1994, שאימצו את עקרון העלות, לא מאפשרים לצרכנים פרטיים לקבל הנחות. התוצאה היא שספקי המים אינם מוסמכים ליתן הנחות גם במקרים שבהם ברור כי הצרכן לא יוכל לעמוד בתשלום מחירי המים עקב מצבו החברתי-כלכלי.

מדיניות זו הביאה לכך שצרכנים רבים מצאו עצמם קורסים תחת הנטל הכבד של מחירי המים, דבר שהוביל לעליה חדה במספר ניתוקי המים שביצעו תאגידי המים. משפחות רבות החיות בעוני נותקו מאספקת מים באופן חלקי או מלא לתקופות שונות. כמו כן, במהלך יישום הרפורמה התברר כי אוכלוסייה של אנשים עם מוגבלויות ואנשים חולים, אשר זקוקים לכמויות גדולות של מים לצורך שימוש יומיומי מסיבות בריאותיות, נותרו ללא מענה, שכן בהעדר כללים להנחות לא ניתן להתחשב בכך שצורכיהם בתחום זה גדולים מצורכי הצרכן הממוצע.

לפיכך מוצע לקבוע מנגנון של הנחות על בסיס סוציאלי, המביא בחשבון מצב כלכלי וצרכים מיוחדים. הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים ועל שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חבר הכנסת אורי מקלב וקבוצת חברי הכנסת (פ/3040; פ/892/22), על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברי הכנסת משה גפני ויעקב אשר (פ/1150/23) ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אורי מקלב וקבוצת חברי הכנסת (פ/3241/24; פ/1321/15) ועל ידי חבר הכנסת ואליד אל הואשלה (פ/1809/25).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חבר הכנסת דוד אזולאי וקבוצת חברי הכנסת (פ/4201/18), על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת ניצן הורוביץ וקבוצת חברי הכנסת (פ/1115/19), על שולחן הכנסת העשרים, על שולחן הכנסת העשרים ואחת ועל שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חבר הכנסת אילן גילאון (פ/1012/20; פ/34/21; פ/502/22), על שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת חוה אתי עטייה (פ/56/23; פ/346/24).

הצעת החוק זהה לפ/346/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ח' בשבט התשפ"ג (30.01.2023)